

VICTOR HUGO - CHRÁM MATKY BOŽÍ V PAŘÍŽI

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

historický román (próza, epika)

Literární směr:

poprvé vydáno r. 1831 – rané období autorovy tvorby; romantismus

Slovní zásoba:

spisovný jazyk; občas hovorový jazyk; viditelné rozdíly mezi jazykem vyšších a spodních společenských vrstev; občas latinské prvky

Stylistická charakteristika textu:

barvitý styl vyprávění; výrazná čtivost – prudký spád děje

Vyprávěč:

vyprávěčem je sám autor – vnější nezávislý pozorovatel děje (-er forma)

Postavy:

QUASIMODO: typická romantická postava; znetvořený hrbáč – k Esmeraldě cítí narozdíl od ostatních skutečnou lásku; ESMERALDA: krásná cikánská tanečnice; miluje Phoeba, ale lituje Quasimoda; CLAUDIUS FROLLO: kněz; dilema mezi láskou k bohu a láskou k Esmeraldě; mstivý a žárlivý;

PHOEBUS: Esmeralda ho miluje, ale on k ní žádnou lásku necítí; FLEUR-DE-LYS: Phoebova snoubenka; PIERRE GRINGOIRE: manžel Esmeraldy

Děj:

hlavním hrdinou je Quasimodo, téměř hluchý a poloslepý hrbáč, který dělá zvoníka v pařížské katedrále Notre Dame → v mládí se ho ujal místní kněz Frollo → Quasimodo je mu za to celý život vděčný → Frollo je zamilovaný do cikánské tanečnice Esmeraldy → Quasimodo se ji pokusí unést → únos překazí Phoebus, do kterého se Esmeralda následně zamiluje → Quasimodo je zatčen a odsouzen k fyzickému trestu → Esmeralda ho lituje a přinese mu vodu → Quasimodo se do ní zamiluje, i když ví, že jeho láska je zbytečná → žárlivý Frollo zaútočí na Phoeba → Esmeralda je přesvědčena, že Phoebus zemřel, ale on ve skutečnosti přežil → Esmeralda je nicméně nespravedlivě odsouzena k smrti za vraždu a čarodějnictví → Quasimodo ji unáší do chrámu → Esmeralda však odmítne Frolla, který ji za to později nepomůže → Esmeralda je popravena → Quasimodo shazuje Frolla z věže → po nějaké době je Quasimodova kostra nalezena v hrobce vedle těla Esmeraldy

Prostor:

Paříž (Francie)

Čas:

děj se odehrává v r. 1482 – středověk

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

kontrast mezi zevnějškem vyvolávajícím odpor a skutečnými city; obraz různých společenských vrstev

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

Napoleon Bonaparte se prohlašuje francouzským císařem (1804); probíhají napoleonské války – bitva u Trafalgaru a bitva u Slavkova (1805); Napoleon podniká tažení do Ruska (1812); Napoleon poražen v bitvě u Lipska (1813); dobytí Paříže → Napoleon deportován do vyhnanství na ostrov Elba (1814); Napoleon uniká z Elby a na 100 dní obnovuje císařství (1815); bitva u Waterloo – prohra Napoleona → deportován na ostrov Svatá Helena (1815); probíhá Vídeňský kongres, který řeší dopady napoleonských válek (1815)

Kontext dalších druhů umění:

HUDBA: Frédéric Chopin (1810-1849); MALBA: Eugene Delacroix (1798-1863); Francisco Goya (1746-1828) – španělský malíř

Kontext literárního vývoje:

Alexandre Dumas st. (1802-1870); probíhalo období romantismu; začínal se rozvíjet realismus

AUTOR

Život autora:

Victor Hugo (1802-1885) – byl francouzský básník, prozaik, dramatik, esejista a politik období romantismu; nar. ve francouzském Besanconu pobožné matce a otci, důstojníkovi napoleonské armády - měl 2 bratry, v mládí získal mnoho zkušeností z cestování a významných historických událostí (vláda a poté vyhnanství Napoleona a návrat Bourbonů na fr. trůn) – od mládí byl nábožensky vychováván spíše matkou (katolictví) – r. 1819 založil s bratrem Abelem čtrnáctideník (lit. kritika a divadelní recenze) – r. 1821 zemřela jeho matka – r. 1822 se oženil – začal významněji literárně tvořit – výborná reputace – r. 1833 se začal rozpadat vztah s manželkou (oba si našli jiné partnery) – r. 1843 se tragicky (krátce po svatbě) utopila jeho dcera Léopoldine (= téma mnoha jeho dalších básní) – r. 1845 vstoupil do politiky – od r. 1848 v parlamentu – po převratu v r. 1851 byl nucen odejít do exilu na téměř 20 let – krátce Brusel – ostrov Jersey – ostrov Guernsey (v kanálu La Manche) – další osobní tragédie (duševní nemoc u dcery Adele) – návrat až r. 1870 – od r. 1875 až do své smrti v r. 1885 působil střídavě jako senátor; zemřel v Paříži – vyhlášen státní smutek; pochován v pařížském Panthéonu spolu s mnoha dalšími franc. osobnostmi

Vlivy na dané dílo:

romantismus

Vlivy na jeho tvorbu:

zážitky z velkých politických událostí (Napoleon X Bourboni); cesta po Itálii (v 6 letech); značný vliv matky (silné katolictví a oddanost králi v prvních dílech); Francouzská revoluce z roku 1848 – procitnutí z katolické výchovy – příklon k volnomyšlenkářství; tragická smrt dcery Léopoldine; humanismus – téma sociálních problémů; romantismus

Další autorova tvorba:

Hugova tvorba je velice rozsáhlá a obsahuje poezii, prózu, divadelní hry (dramata) i jiná díla; POEZIE: Legenda věku I.-III., aj.; PRÓZA: Bídníci; Dělníci moře, aj.; DRÁMA: Cromwell; Král se baví, aj.; OSTATNÍ: dále tvořil i cestopisy, eseje nebo politická díla

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace, aj.):

FILM (dílo bylo mnohokrát zfilmováno – uvádíme 3 adaptace): Chrám Matky Boží v Paříži (franc.film; 1956) – hrají: Anthony Quinn, Gina Lollobrigida, aj.; Zvoník u Matky Boží (film Velké Británie; 1982) – hrají: Anthony Hopkins, Lesley-Anne Downová, aj.; Zvoník od Matky Boží (kreslený film ze studia Walt Disney; 1996); PŘEKLADY: Milena Tomášková, aj.

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobová kritika díla a její proměny:

spolu s románem Bídníci patří toto dílo podle odborníků mezi nejvýznamnější Hugovy romány

---

román - prozaický epický žánr; delší rozsah a komplikovanější děj než povídka nebo novela; příběh zpravidla obsahuje více postav

romantismus - v literatuře jde o směr, který se rozvíjel zejména v 1.pol. 19.stol.a pravděpodobně vznikl v Anglii; rozvíjela se zejména lyrická (nedějová) poezie, lyricko-epické žánry, ale také román, aj.; ZNAKY: konflikt mezi vnitřním a vnějším (reálným) světem; pocit vnitřní rozervanosti hlavního hrdiny, který se vzpírá společenským konvencím; PŘEDSTAVITELE: George Gordon Byron, Percy Bysshe Shelley, Mary Shelleyová, Walter Scott, sestry Brontëovy (Charlotte, Emily a Anne), Robert Louis Stevenson, Oscar Wilde, bratři Grimmové, Heinrich Heine, Victor Hugo, Stendhal, Alexandre Dumas starší, Alexander Sergejevič Puškin, Michail Jurjevič Lermontov, Nikolaj Vasiljevič Gogol, Karel Hynek Mácha, Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, Hans Christian Andersen, aj.

realismus - umělecký směr zejména 2.poloviny 19.století; navazuje na romantismus; zachycuje pravdivou a věrnou skutečnost; centrem pozornosti jsou většinou průměrní lidé; PŘEDSTAVITELE: Lev N. Tolstoj, Honoré de Balzac, Émile Zola, Charles Dickens, Henrik Ibsen, Mark Twain, Jack London, Stendhal, Gustave Flaubert nebo Fjodor M. Dostojevskij